

LAIHIA TEERIVUORI 3/SARANEVANMÄKI

Kivikautisen asuinpaikan koekaivaus

Mirja Miettinen 2002

LAIHIA 82

TEERIVUORI 3 / SARANEVANMÄKI

**Kivikautisen asuinpaikan
koekaivaus 2002
Mirja Miettinen**

ARKISTOTIEDOT

Laihia Teerivuori 3 /Saranevanmäki
Kivikautisen asuinpaikan koekaivaus 2002

Kunta: 399 Laihia
Kylä: Kirkonkylä

Tila: Rn:o 1:58

Maanomistajat: Juhani Rinta, os. Naskalintie 29 ,66400 Laihia

Kiinteistötunnus 399 xxx 0001 0058

Peruskartta 1244 05 Levaneva

Kaivausalueen koor- yhtenäiskoordinaatit/GPS
dinaatit: P = 6978763, I = 3249116, Z = 62-63 m ymp

Kohde: Laihia 82 Teerivuori 3/Saranevanmäki

MJR 399 01 0082

kaivauslöydöt 2002 KM 33399:1- 40 kivikautisia asuinpaikkalöytöjä.

Aiemmat löydöt alueelta:

KM 32555 koekaivauslöytöjä vuodelta 2000
KM 33123 koekaivauslöytöjä vuodelta 2001

Aiemmat tutkimukset:

1984, 1999 Tarkastus /Mirja Miettinen

2000 Koekaivaus / Erkki Salminen/Kyrönmaan opisto
raportti ao:n arkistossa

2001 Koekaivaus / Erkki Salminen /Kyrönmaan opisto
raportti ao:n arkistossa

Negatiivit 125490-125501

Diat 50818-50823

Johdanto

Laihialla todettiin maastotarkastuksessa v. 1984 Esko ja Inga Luoman ilmoittamia, kiinteiksi muinaisjäänöksiksi luokiteltavia kivi-ryöykkiöitä kahdessa kohdassa metsässä Teerivuoren metsäautotien itäpuolella. V 2000 tutkittiin yksi ryöykkiöistä Kyrönmaan opiston esihistorian kurssin yhteydessä (ks. Erkki Salmisen kertomusta). Paikalle annettiin tällöin tarkentava lisänimi Saranevanmäki. Tutkittu ryöykkiö oli löydötön mutta sen alta moreenimaasta löytyi kvartsinkappaleita, joiden joukossa on joitain iskoksia ja esinekatkelmia. Tutkimuksia jatkettiin seuraavana vuonna kartoittamalla ja koekaivamalla ympäristöä esihistoriankurssin ohjelmaan liittyen. Tällöin alempana rinteessä olevan ja jo v. 1984 huomatuksen kiviseen rinteeseen raivatun alueen vierestä löytyi kvartseja, kivilajitaltta ja hiukan keramiikan muruja.

Koska Kyrönmaan opiston esihistorian kurssin ohjelmassa ei v. 2002 ollut kaivausta, päätettiin allekirjoittaneen ja Laihian muinaisuus – ja historiaseuran kanssa yhdessä jatkaa pienimuotoista koekaivausta ilmeisen asuinpaikan rajaamiseksi ja mikäli mahdollista myös sen luonteen ja iän tarkemmaksi selvittämiseksi.

Kaivaus toteutettiin elokuussa ajalla 5-9.8.2002. Työhön osallistui allekirjoittaneen johdolla vapaaehtoisia harrastajia Laihialta, Vähästäkyröstä ja Isostakyröstä, useat heistä edellisinä kesinä Laihian tutkimuksissa mukana olleita. Kaivajien määrä vaihteli n 5 -10 välillä. Piirtämis- ja mittausapuna oli kotiseutuneuvos Esko Luoma Laihialta. Myös maanomistaja, maatalousneuvos Juhani Rinta osallistui kaivaukseen. Helteisessä säässä tehdyllä koekaivauksella saatiin ilmeisesti pienialainen asuinpaikkaesiintymä alustavasti rajattua.

Sijainti ja Teerivuori 3 alueen muinaisjäänöskohteet

Teerivuori on ylävä metsäalue Laihian kaakkoisosassa lähellä Jurvan rajaa, n 3 km koilliseen Kivi- ja Levalammen tekojärven pohjoispäästä. Alue on pääasiassa karua metsämaata, jossa paikoin pienehköjä avokalliota ja varsin kivikkoista kangasta, välillä pienehköjä suopainanteita. Tarkastuksessa v.1984 todettiin Teerivuoren metsäautotien itäpuolelta kivi-ryöykkiöitä kahdessa rykelmässä:

a) (Saranevanmäki) loivalla pohjois-koillisrinteellä ja rinteiden päällä metsässä kalliolla ryöykkiöitä harvana rykelmänä kaikkiaan 31 kpl : ryöykkiöistä suurin n 4 x 5 m on suhteellisen isoista kivistä koottu lähistön korkeimmalle kohdalle. Ryöykkiötä on kaiveltu ja se on (= ennen tutkimuksia) pinnaltaan sammaloitunut. Ryöykkiö tutkittiin ja entistettiin tutkimuksen jälkeen v. 2000.

Muut ryöykkiöt ja latomukset ovat rinteellä, edellä mainitusta n 10-60 m päässä. Ne ovat pienempiä, koko vaihtelee 2x2 - 4x4 m välillä. Osa on tehty tasakokoisista kivistä, osassa kivikoko vaihtelee. Ryöykkiöt ovat pinnalta sammaloituneita ja vahvasti kasvillisuuden peitossa, joissain vanhoja

kaivelujälkiä. Pienimmät rökkiöt ovat yleensä alimpana rinteessä, muutamat rökkiöistä isojen kivien vierelle koottuja. Rinteessä on myös epämääräinen, metsämaan muokkauksen rikkoma matala, hiukan soikea, katkelmallinen kivivallin rajaama alue, kooltaan n 11,5 x 10 m, jossa pelkistä kivistä muodostuvan vallin leveys vaihtelee n 1-2 m. Muodostelman keskusta ja etelä - kaakkois puolella oleva tasainen alue vaikuttavat ympäristöä vähäkivisemmiltä.

b) edellisistä etelään n.100 m on metsämaalla 4 rökkiötä, pieniä ja matalia ja sammaloituneita.

Teerivuoren rökkiöiden sijainti on Pohjanmaan rannikolla jonkin verran epätyypillinen. Ne ovat ajoitettaviin pronssikauden, varhaisen metallikauden ja rautakauden rökkiöihin nähden huomattavan korkealla (yli 60 m ymp) ja kaukana kyseisten ajanjaksojen rantaviivasta. Tyypiltään rökkiöt muistuttavat lähinnä pronssikauden tai varhaisen metallikauden hautarökkiöitä, joita mm. Laihialta tunnetaan runsaasti. Maastosuhteiden (mm. kalliota) perusteella niitä ei myöskään voi perustellusti yhdistää esim. myöhemmän ajan viljelyyn.

V. 2000 tutkittu ryhmän a) suurin rökkiö oli löydötön. Sen alla olevasta moreenimaasta löytynyt kvartsiaineisto ei ollut yhdistettävissä rökkiöön, vaan pikemminkin kvartsilöydöt voivat kuulua rökkiön alaiseen kulttuurikerrokseen. Asian selvittämiseksi v. 2001 tehty ympäristön koekuopitus rökkiön välittömässä läheisyydessä tuotti tosin negatiivisen tuloksen. Sen sijaan alemmaa rinteeltä, edellä mainitun vallimuodostelman viereltä löytyi selvästi asuinpaikkalöydöiksi luokiteltavaa aineistoa.

Aikaisempien tutkimusten perusteella ei rökkiöitä siis ole voitu ajoittaa. Asuinpaikkalöydöt, ennen muuta koekaivauksissa 2001 löytynyt taltta ja keramiikan murut antoivat aihetta olettaa, että alempana rinteellä on ennestään tuntematon pyyntikulttuurin asuinpaikka. Rökkiöiden ja asuinpaikkalöytöjen keskinäisen suhteen selvittäminen otettiin v 2002 koekaivauksen yhdeksi tavoitteeksi. Lisäksi tarkoituksena oli asuinpaikan alueen alustava rajaaminen maastossa.

Koekaivaus 2002

Koekaivausta varten mitattiin maastoon v. 2001 yleiskartan päälinjaa seuraten pohjois-etelä suuntainen peruslinja, jonka pohjoinen lähtöpiste oli tilanrajalla n 50 m päässä alarinteessä ja päätekohta 90 m siitä etelään nuoressa mäntytaimikossa (ks. yleiskartta). Koekuoppia tehtiin pääasiassa linjan mukaisesti, mutta myös vapaasti maastoon, sillä rinteiden tavaton kivisyys ei sallinut linjan kovin tarkkaa seuraamista. Pääosa koekuopista ja ruuduista tehtiin v 2001 koekaivausalueen ympäristöön. Kuopat numeroitiin käyttäen v 2001 aloitettua yksittäisten kuoppien juoksevaa numerointia; siten v 2002 kaivetut koekuopat ovat numeroilla 17-28. Osa kuopista on kooltaan 2x2 , 2x3 tai 2x4 m ruutuja, osa 1x1 tai 1 x 2 m kuoppia.

Pintaturve poistettiin lapioilla, muu kaivaminen tehtiin lastoilla ja osa maasta seulottiin. Kaivaus tapahtui 5 cm kerroksina. Löytöjen talteenotto todettiin mielekkääksi kuitenkin vain ruuduittain. Kaivauksen jälkeen kaikki kuopat täytettiin ja peitettiin.

Alueen korkeus saatiin vaaitsemalla edellisvuosien kaivauksen kiintopisteeltä, joka on iso maakivi röykkiön ja asuinpaikan välillä. Kiintopisteen absoluuttinen korkeus on 64,64 m ymp. V 2002 kaivauksella käytettiin kaivausalueita lähempänä olevaa ja sinne paremmin näkyvää apukiintopistettä, jonka korkeus on 63,59 m ymp.

Alueella on harva ja heikosti kasvanut taimikko, maanpinnan äestämisen muisteltiin tapahtuneen 1990-luvun alkupuolella. Muokkaus (ilmeisesti laikutus) ei kuitenkaan ollut sekoittanut kovin pahasti maakerroksia. Vahvan ja sitkeän heinäturpeen ja ohuen humuksen alla oli vaaleanharmaa huuhtoutumiskerros (vahvuus n 1-3 cm), jonka alla ohut ruskea rikastumiskerros (paksuus vain muutama cm). Löytöjä oli sekä huuhtoutumiskerroksessa että rikastumiskerroksessa, paikoin myös niiden alapuolisessa moreenimaassa. Tavallisin löytösyvyys oli 5 - 15 cm pinnasta, muutamassa kohdassa jopa 25 - 35 cm pinnasta. Mitään silmin havaittavaa värjäytynyttä kerrosta tai kulttuurimaaläiskä ei ollut näkyvissä. Moreenimaassa olevista yksittäisistä pikkukivistä osa vaikutti tulen rapauttamilta, mutta esim. rapautuneiden kivien "pesäkkeitä", joita olisi voinut arvella liesien jäännöksiksi ei todettu. Turpeessa ja huuhtoutuneessa maassa kaikkialla harvakseltaan esiintyvät hiilet kuulunevat myöhäisempien aikojen metsäpaloihin. Paikan luonteen kannalta mielestäni tärkeä oli havainto, että keramiikan pääosa oli keskittymänä parissa syvemmässä "kuopassa" , myös suurehkojen kivien alla (ruudut 18 ja 19).

Maaperä alueella on kivistä moreenia, paikoin niin kivistä, että kaivaminen oli todella vaikeaa. Vähiten kiviä oli vallimuodostuman vierellä ja sisäpuolella ja jo aikaisempi vaikutelma siitä, että alueelta olisi raivattu kiviä ja koottu ne reunoille vahvistui kaivettaessa. Muodostelman sisältä löytöjä tuli löytöjä niukasti, vain hiukan kvartsia. Sen sijaan vallin reunustaman alueen vieressä etelä- ja kaakkoispuolella olevalla, myöskin ympäristöään vähäkivisemmältä vaikuttavalla alueella näytti olevan paikan keskeinen löytöalue.

Kiinteitä rakenteita ei koekaivauksessa todettu. Vallimuodostuman rakennetta selvitettiin vain pinnalta tarkastellen, ei kaivamalla tai muuten dokumentoimalla. Valli-nimitys on ehkä turhan täsmällinen sille kivikolle, joka näyttää syntyneen kun kiviä on heitelty alueen keskeltä reunoille. Löytöjen lisäksi puuttuivat muodostelman keskeltä ja sen etelä- ja kaakkoispuolella olevalta tasaiselta löytöalueelta kaikki merkit varsinaisesta (värjäytyneestä) kulttuurikerroksesta. Muodostelmassa on irtokivien lisäksi ainakin yksi isompi ja muutama pienempi ja matalampi kiintokivi.

Kaivauslöydöt v. 2002 (KM 33399:1-40)

keramiikkaa n 180 g

- niistä koristettuja reunapaloja 2 kpl
- pääosa pieniä koristamattomia kylkipaloja ja muruja

kvartsia yht. n 1300 g

- kvartsiesineitä 12 kpl
- kvartsinuolenkärki 1 kpl

hiotun kiviesineen sirpale, määrittämättömästä esineestä

lohkottu hiekkakivipala

1 kivilaji-iskos

2 sirua palanutta luuta

Löytöaineistossa on muutama pieni, ohuilla kampaleimoilla koristettu saviastian reunapala, jotka ovat tyypiltään lähinnä myöhäistä kampakeramiikkaa, tyylivaiheen 2:2 loppua tai sitäkin myöhempää vaihetta. Muu keramiikka-aineisto on varsin pieniä kylkipaloja ja muruja, pääosaksi koristamattomia eikä niitä voi tarkemmin määrittää. V 2001 löytynyt tasataltta on poikkiteräinen, kivikaudella yleinen muoto, eikä tarkemmin ajoitettavissa. V 2002 löytynyt kaunis pieni kvartsinuolenkärki muistuttaa iskentäteknikaltaan parhaita kivikauden lopun piinuolenkärkiä. Löytöaineiston perusteella paikka ajoittuisi lähinnä myöhäisen kampakeramiikan aikaan.

Tulokset

Todettu löytöalue on kaivaustulosten perusteella kooltaan n 20 x 10 m. Pääosa pienistä saviastianpaloista löytyi muutaman neliön alalta (koeruudut 18,19,26,28)ja samalta alueelta löytyi myös pieni, hyvätekoinen kvartsinen nuolenkärki. Aivan näiden ruutujen vierestä löytyivät v. 2001 kivilajitaltta ja paikan ensimmäiset keramiikkamurut. Keskeiseltä alueelta kauemmas tehdyt yksittäiset kuopat olivat yleensä täysin löydöttömiä. Samoin löydöttömiä olivat myös muutamat peruslinjan varteen alarinteeseen tehdyt koekuopat, joita ei merkitty yleiskarttaan.

Tavoitteeksi asetettu asuinpaikan rajausta saatiin alustavasti tehtyä. Kysymyksessä näyttäisi olevan pienialainen, kivikkoisella rinteellä oleva pyyntikulttuurin asuinpaikka, jonka nyt koekaivetun löytöalueen todettu laajuus on 200-250 m². Maastollisesti samanlaisena jatkuvalla loivalla rinteellä saattaa tietysti olla muita vastaavanlaisia pieniä löytökeskittymiä. Sellaisia ei koekaivauksessa v 2002 kuitenkaan voitu todeta, koska koekaivaus rajoittui vain yhteen kohtaan n 60 – 100 m röykkiöstä pohjoiskoilliseen. Mahdollisten muiden löytökeskittymien toteaminen edellyttäisi rinteeseen tutkimista koekuopin pidemmältä itä-länsi suunnassa ainakin 60-62,5 m korkeuskäyrien tuntumassa.

V. 2000 tutkitun röykkiön, sen alta löytyneiden kvartsien ja koekaivetun asuinpaikan suhde jäi sen sijaan toistaiseksi vaille selvyyttä. Paikkojen välillä on matkaa n. 60 m eikä välialueelta todettu harvahkossa koekuopituksessa löytöjä v. 2001. Myös v. 2002 välialueelle tehdyt muutamat lapionpistokuopat olivat löydöttömiä. Maasto on välialueella vieläkin kivisempää kuin nyt koekaivetulla asuinpaikka-alueella, seikka joka selittää osaltaan löydöttömyyttä.

Röykkiön alta löytyneessä ja asuinpaikalta talteen otetussa kvartsiaineistossa ei ole ainakaan silmämääräisesti havaittavissa eroja, joten löydöt voisivat kuulua kaikki myös samaan/ samanikäiseen asuinpaikkaan. Ongelmaksi jää myös, että kvartseja löytyi vain röykkiön alta mutta ei muualta sen ympäriltä. Tämä tuo toisaalta mieleen mahdollisuuden, että kvartsit sittenkin kuuluisivat röykkiön yhteyteen. Yksiselitteistä näyttöä asialle ei kuitenkaan ole. Kvartsiaineisto ei myöskään ole hautaröykkiöistä löytyvää normaalia hautantiaaineistoa. Röykkiökaivauksissa on kuitenkin silloin tällöin kiveyksen alta pohjamaasta löytynyt kvartseja, iskoksia ja esinekatkelmia, mutta kun ympäristöä ei yleensä ole koekaivettu laajemmalti, on yleensä tyydytty otaksumaan löytöjen olevan peräisin paikalla olevasta mahdollisesta asuinpaikasta. Toisaalta esim. Laihian Nikonkallion pronssikautisen hautaröykkiön alaisesta maakerroksesta talteen saadusta aineistosta ainakin osa on paikkaa v. 1938 tutkineen C. F. Meinanderin mielestä peräisin muualta. Hänen mukaansa kalliolla olevan röykkiön pohjalle olisi tuotu maata muualta, mahdollisesti lähitöillä olleelta samanaikaiselta asuinpaikalta (ks. esim. Laihian esihistoria 1998, s77-78). Samansuuntaisia havaintoja on myös esim. Satakunnasta. Teerivuoren osalta asia jää kuitenkin toistaiseksi avoimeksi.

Rinteessä koekaivettu löytökeskittymä kuuluu ilmeisen pienialaiseen pyyntikulttuurin asuinpaikkaan. Kiinteitä rakenteita ei todettu, mikäli sellaiseksi ei lasketa kivistä raivattua ja hajanaisen kivivallin reunustamaa, n. 10 x 10 m aluetta kaakkoispuolella olevine tasanteineen. Koekaivauksessa ei kivirakennelman ja asuinpaikkalöytöjen yhteyttä voitu varmasti osoittaa. Kun löydöt kuitenkin keskittyvät muodostelman viereen, ikään kuin "oviaukon" ulkopuolelle "pihatasanteelle", on mahdollista että kivirakennelma on ollut jonkinlaisen asumuksen seinärakennetta. Vastineeksi voisi mainita nykyisessä ulkosaaristossa sijaitsevat tilapäisasumusten / "tomtning" perustukset, joita löytyy kivisimmiltäkin ulkoluodoilta.

Teerivuori 3/Saranevanmäen asuinpaikka sijaitsee n. 62 - 63 m nykyistä merenpintaa korkeammalla ja jos arvioidaan asutuksen aikaisen rantaviivan olleen suunnilleen pari metriä alempana, 60 m korkeuskäyrän vaiheilla ja siten noin 50-60 m päässä löytöalueelta pohjoiseen, saadaan asuinpaikan karkeaksi ajoitukseksi rannansiirtymiskronologian mukaan n. 3100-2800 eKr. Ainakin rannansiirtymisajoitus ja arkeologinen löytöaineisto näyttäisivät tukevan toisiaan. Tutkitun röykkiön – ja alueen kaikkien röykkiöiden – ikä jää kuitenkin edelleen avoimeksi. Tutkittu röykkiö on aikaisintaan samanikäinen

asuinpaikkalöytöjen kanssa, stratigrafisten havaintojen mukaan mahdollisesti myös niitä nuorempi, mutta miten paljon, jää siis toistaiseksi selvittämättä.

Löytösuhteiden perusteella voi olettaa, että kivisellä rantavyöhykkeellä ovat rantavoimat (vedenpinnan vaihtelut, aallokko, jäät ja routa) muokanneet ja sekoittaneet kivistä maaperää ja siinä olleita asumisen jäänteitä. Tällaiseen viittaisivat mielestäni erityisesti keramiikkalöydöt ruuduissa 18 ja 19, joissa osa paloista oli rautapitoisten saostumien joukossa verrattain syvällä maassa suurehkojen kiven välissä ja alla. Näiden keramiikanpalojen ja murujen joutuminen kivien alle selittyisi mielestäni luontevimmin rantavoimien vaikutuksella.

Helsingissä 9.4.2003

Mirja Miettinen

Laihia, Teerivuori 3 / Saranevanmäki 2002 Negatiivit

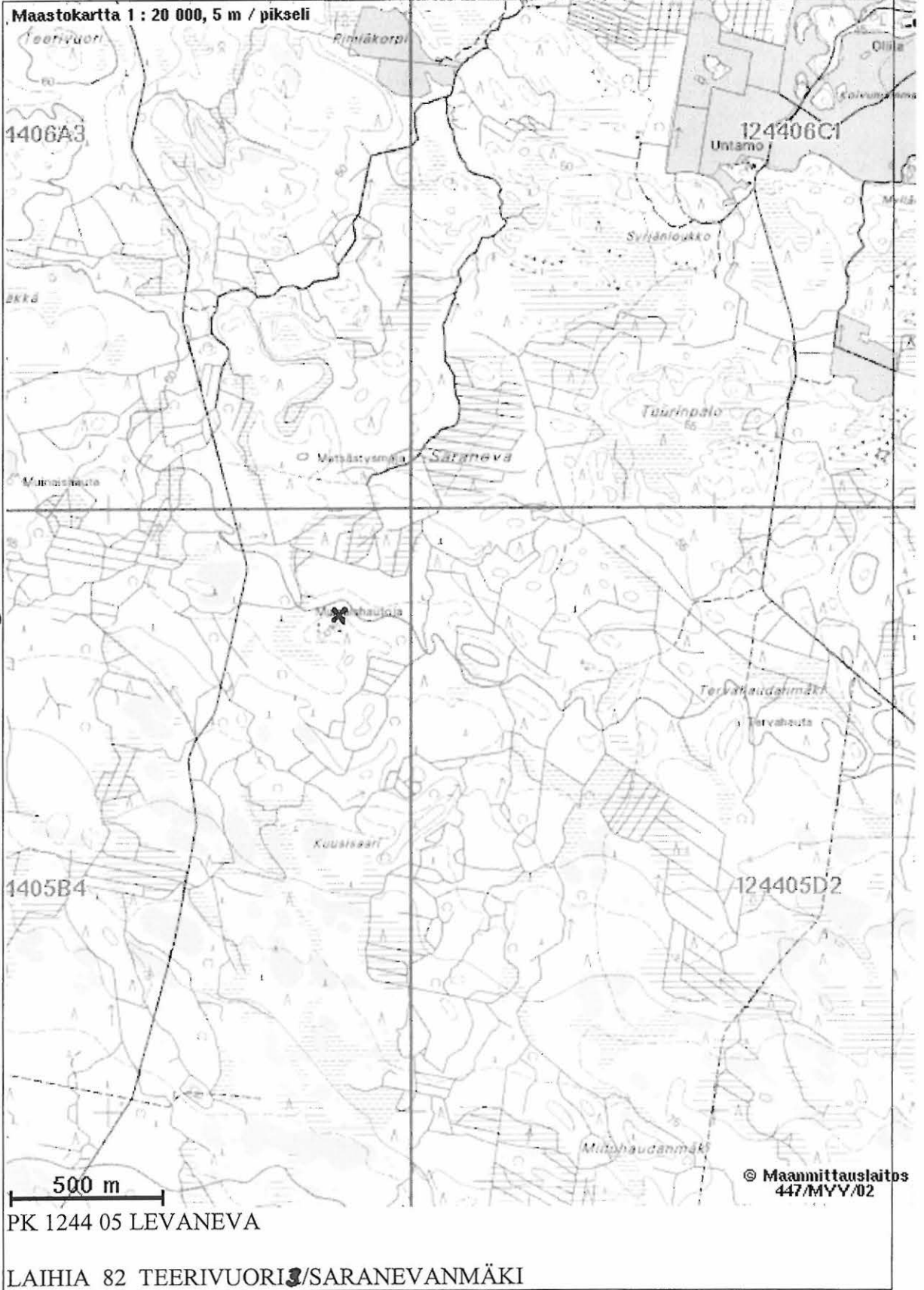
kuvannut Mirja Miettinen 2002

- 125490 koekaivaus, ruudut 18, vas ja 19 kesk. ja 27, taaempi itäkoillisesta; maaperän kivisyys näkyy hyvin
- 125491-
125493 panorama asuinpaikalta itäkaakosta, vas. henkilön kohdalla kuoppa 22.
- 125494-
125495 kaivausalue eteläkaakosta
- 125496 asuinpaikan maaperä on kivistä moreenia, Inga Luoma kuvassa etsii keramiikanmuruja kuopassa 26
- 125497-
125498 kaivausaluetta lännestä, vas. edessä ruutu 27
- 125499 keskeinen löytöalue luoteesta, etualalla ruutu 19, taaempänä ruutu 18
- 125500 keskeinen löytöalue, ruudut 19, 18 ja 27, pohjoisluoteesta
- 12501 yleiskuva kaivausalueesta kaakosta-etelästä päin

Laihia, Teerivuori 3/Saranevanmäki 2002 Diat

Kuvannut 2002 Esko Luoma ,Laihia

- 50818 yleiskuva kaivausalueesta,kaakosta ·
- 50819 keramiikkaa kaivetaan kuopasta 18,
kuvassa Maire Pussinen
- 50820 keramiikkaa asuinpaikalta KM 33399
- 50821 -"- -"- -"-
- 50822 kvartsinuolenkärki KM 33399:11
- 50823 hiotun kiviesineen pala

ASUIN-PAIKKA →

No 12

LAIHIA TEERIVUORI 3 / SARANEVANMÄKI

koekaivaus 2002 Mirja Miettinen

yleiskartta Erkki Salmisen/v 2000 kartan

mukaan.

V 2002 keskeinen löytöalue merkitty ruudutuksella

LAIHIA SARANEVANMÄKI
KOEKAIVAUUS 2001
ERKKI SALMINEN

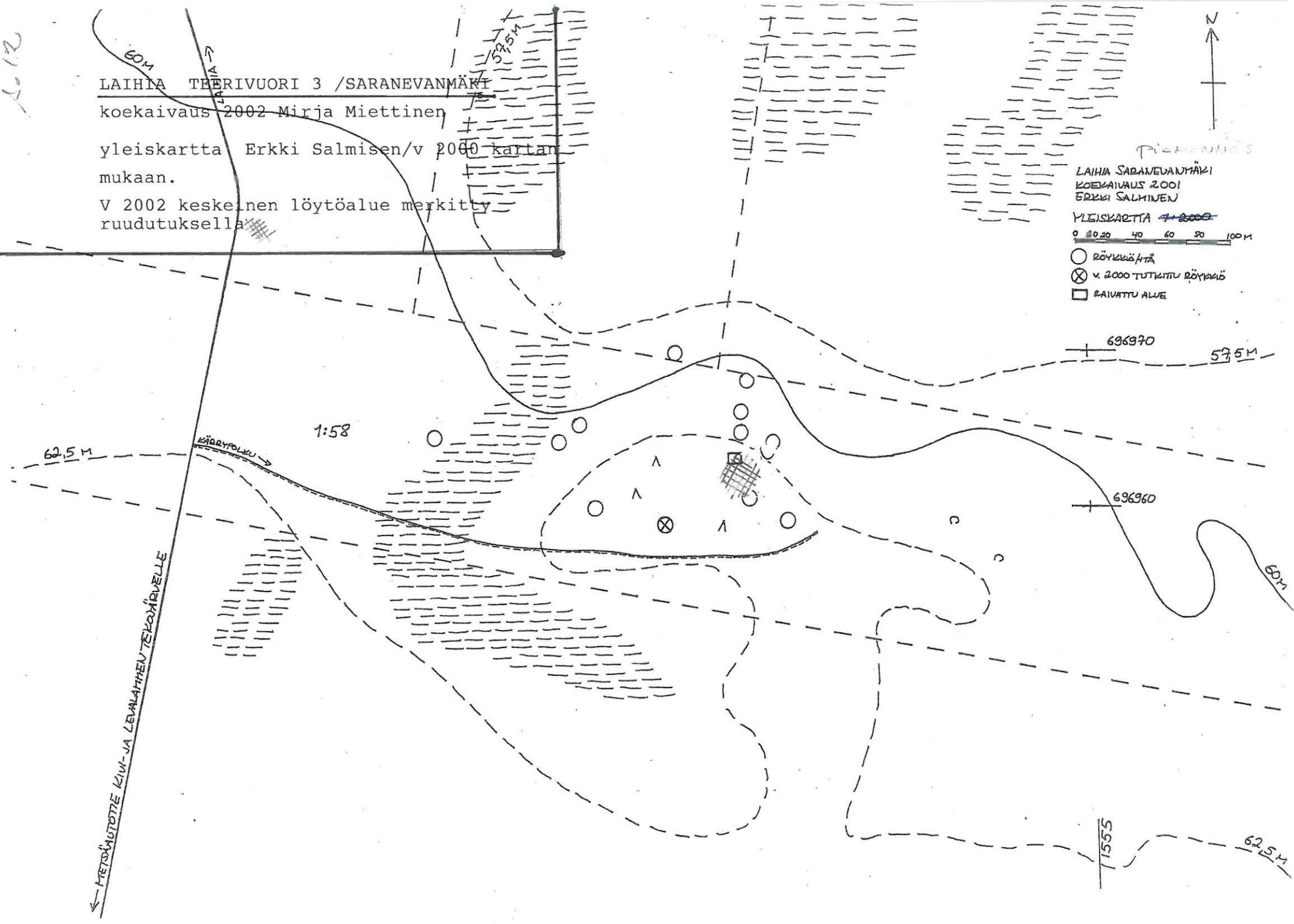
YLEISKARTTA v. 2000

0 20 40 60 80 100 M

- RÖYKÄSIÄ
- ⊗ v. 2000 TUTKITTU RÖYKÄSI
- PAIVATTU ALUE

Pienennös

60M

LAIHIA →

57.5M

62.5M

KÄÄRYPOLKU →

1:58

696970

57.5M

696960

← METSÄMUTTIE KIVI- JA LEVALAHTEN TEKOALUELLE

59.1

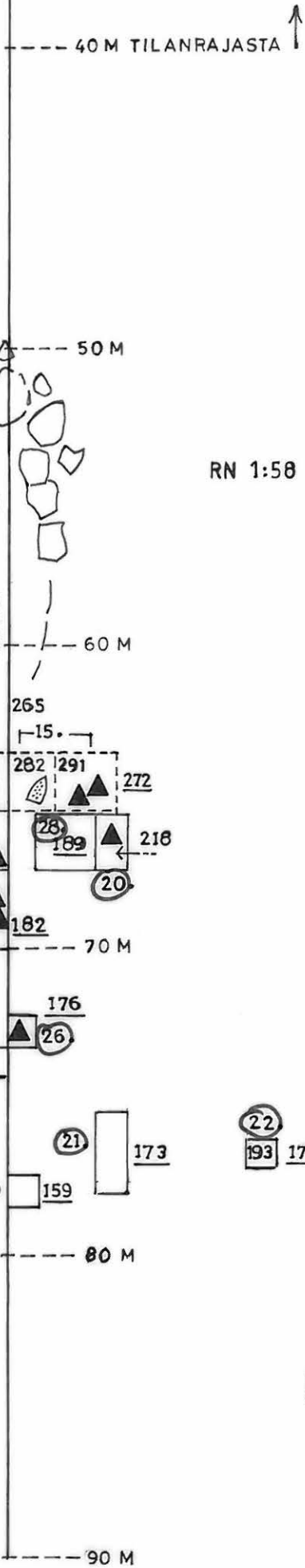
62.5M

LAIHIA SARANEVANMÄKI
KOEKAIVAUS 2002
MIRJA MIETTINEN

PIIRT. ESKO LUOMA

MK. 1:200

KP1. 072 = 64,64.

RN 1:58

 NUOLENKÄRKI

 KIVIKIRVES

 KERAMIKKAA

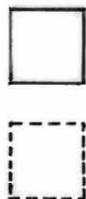
176 PINTALUKU

205 KAIVAUSPOHJA

KOERUUDUT 2002

KOERUUDUT 2001

S. 14

LAIHIA TEERIVUORI 3
KOEKAIVAUS 2002

KUV. Ilja Seeth 2002

LAIHIA TEERIVUORI 3

KOEKAIVAUS 2002

125 494

125 495

Eteläkaakosta

125 498

125 497

Lännessä, vas. edessä ruutu 27

f.125500

KESKEISEN LÖYTÖALUE, RUUDUT 19, 18 ja 29
Pohjoisluoteesta

f.125499

KESKEISEN LÖYTÖALUE LUOTEESTA, ETU-
AALLA RUUTU 19, TAKEMMALLA 18

+ 125496

ASUINPAIKAN MAAPERÄ ON KIVISTÄ KOREENIA,
INGA LUOMA KUVASSA ETSII KERAMIKAN MURUJA
KUOPASSA 26.

+ 125490

RUUDUT 18 (VAB) 19 (KESK.) JA 27 (TAATEMPI)
ITÄKOILLISESTA. MAAPERÄN KIVISYYS NÄKYY
HYVIN

LAIHIA TEERIVUORI 3

KOEKAIV. 2002 MIRJA MIETTIVEN

f125501

YLEISKUVA KAAKOSTA - ETELÄSTÄ